

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide

Številka: 103-01/11-0009 EPA 2135-V
Ljubljana, 2. 12. 2011

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je, na podlagi 20. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09 in 101/10), oblikovala naslednje

M n e n j e

k Poročilu o delu Inšpektorata Republike Slovenije za delo za leto 2010

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide se je na 63. seji, 28. 11. 2011, seznanila s Poročilom o delu Inšpektorata Republike Slovenije za delo za leto 2010, ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila Vlada Republike Slovenije.

Komisiji je predstavnica Inšpektorata za delo Republike Slovenije (v nadaljevanju: inšpektorat) predstavila ključna področja dela inšpektorata v letu 2010 – inšpekcijski nadzor na področju varnosti in zdravja pri delu, inšpekcijski nadzor na področju delovnih razmerij in inšpekcijsko nadzorstvo na področju socialnega varstva. Poleg rednih in izrednih pregledov je opozorila tudi na nekatere druge naloge, ki jih izvaja inšpektorat za izboljšanje razmer na omenjenih področjih dela in večjo odzivnost inšpektorata, kot so na primer izvajanje različnih usmerjenih akcij na posameznih področjih dela inšpektorata, sodelovanje pri pripravi zakonskih predlogov, sodelovanje z drugimi nadzornimi organi, mednarodna dejavnost in redna strokovna usposabljanja, dodatna izobraževanja in izpopolnjevanja uslužbencev inšpektorata.

Komisija na podlagi predstavljenih podatkov ugotavlja, da je bilo v letu 2010 izvedenih preko 18.000 pregledov in izrečenih več kot 10.000 različnih ukrepov zoper kršitelje. V primerjavi s preteklimi leti se je povečal tudi obseg izrednih inšpekcijskih pregledov na podlagi povečanega števila prijav kršitev, podanih pa je bilo tudi bistveno več kazenskih ovadb in ukrepov v okviru prekrškovnega postopka kot v letu 2009. Komisija ocenjuje, da so takšni podatki odraz slabšanja razmer v gospodarstvu in celotni družbi.

V zvezi z izvajanjem inšpekcijskega nadzora na področju varnosti in zdravja pri delu inšpektorat zaznava zmanjšanje obsega sredstev, ki ga delodajalci namenjajo temu področju, ter povečano število pritožb delavcev glede preobremenjenosti z delovnimi nalogami, kar se odraža na kazalcih zdravja pri delu. Še vedno velika večina delodajalcev svoje obveznosti na tem področju omejuje zgolj na izpolnjevanje zakonskih zahtev glede potrebne dokumentacije, ne posvečajo pa se dejanskemu

zagotavljanju varnega delovnega okolja, do česar so prav tako zavezani. Največ ugotovljenih kršitev se tako nanaša na usposabljanje delavcev za varno delo, zdravniške preglede ter ustreznost izjave o varnosti. Število smrtnih nezgod je bilo v letu 2010 manjše kot v prejšnjih letih, pri čemer je bila komisija seznanjena, da inšpektorat v okviru posebnega projekta s preventivnimi akcijami daje temu področju dodatno pozornost.

Komisija na podlagi podanih informacij s strani inšpektorata ugotavlja, da je bilo za inšpektorat izvajanje inšpekcijskega nadzora na področju delovnih razmerij v letu 2010 še posebej oteženo zaradi poglobljanja gospodarske krize in s tem povečanja števila prisilnih poravnjav in stečajev podjetij. Najbolj se je kriza in posledično tudi povečanje kršitev izrazilo na področju gradbeništva, gostinstva in trgovine. Izstopajo kršitve v zvezi s plačilom za delo, ki so se v letu 2010, v primerjavi z letom 2009, povečale kar za petkrat.

Komisija opozarja na posledice pospešenega uvajanja deregulacije poklicev, ki se kažejo v povečanju obsega dela na črno in zniževanju standardov zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu pri delodajalcih, ki svoje delo opravljajo na podlagi nelojalne konkurence. Velik porast števila novoustanovljenih podjetij v različnih dejavnostih (zlatarstvo, gradbeništvo ipd.), katerih odprtje ni več vezano na zahteve glede ustreznih znanj in kvalifikacij za opravljanje prijavljene dejavnosti, se tako odraža v številnih negativnih posledicah. Med drugim tudi v izgubi delovnih mest za kvalificirane delavce, neupoštevanju ali zniževanju standardov zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu, pa tudi onesnaževanja okolja z nenadzorovanim skladiščenjem, uporabo in izpusti nevarnih ali strupenih tekočin. Prihaja torej do večinoma neprijavljenih ali s strani inšpekcijskih služb neugotovljenih kršitev delovne, okoljske in tudi davčne zakonodaje. V zvezi z omenjeno problematiko se komisija sprašuje ali je res bolj smiselno zahtevati od inšpektorata, da ugotavlja takšne kršitve ali jih celo preprečuje, ob njegovih že tako omejenih kadrovskih zmožnostih, namesto da bi se z zaostritvijo zakonodajnih določb že v osnovi onemogočilo ustanavljanje podjetij brez izpolnjevanja določenih kriterijev (kvalificiranost za opravljanje dejavnosti).

Komisija ugotavlja, da se pri delu inšpektorata prepletajo tako naloge preprečevanja kršitev in predhodnega ukrepanja kot tudi naloge odpravljanja posledic kršitev. Komisija zato opozarja, da uspešnosti dela inšpektorata ne bi smeli ocenjevati zgolj po številu izdanih kazenskih ovadb ali ostalih ukrepov brez upoštevanja pomembnega segmenta njegovega dela, ki se dotika preprečevanja kršitev. Komisija zato podpira napore inšpektorata glede preprečevanja kršitev na podlagi usmerjenih akcij ter izobraževanj zaposlenih in delodajalcev. Pri tem se komisija zaveda kadrovskih in informacijskih omejitev inšpektorata (še vedno ni vzpostavljen sistem izmenjave podatkov med različnimi nadzornimi organi, ki bi omogočili predčasno ukrepanje) ter dejstva, da je inšpektorat omejen s pristojnostmi in kompleksnimi sistemskimi zakonskimi podlagami.

Zakonodaja je na področjih, ki so v pristojnosti inšpektorata, pogosto pomanjkljiva, neustrezna ali v praksi neizvedljiva. Komisija zato inšpektorat poziva k ugotavljanju in aktivnemu opozarjanju na korelacijo med neustreznimi sistemskimi zakonodajnimi rešitvami in kršitvami na področjih, ki so v njegovi pristojnosti. Kot izvajalcu zakonskih rešitev bi se mu po mnenju komisije že avtomatično moralo omogočiti aktivno in

strokovno vključevanje v pripravo ustreznih zakonodajnih rešitev, na podlagi njegovih opozoril, ki izhajajo iz prakse, pa čim prej pristopiti k nujno potrebnim zakonodajnim spremembam. Zgolj zakonsko določanje dodatnih pristojnosti, ob sistemskih ovirah za njihovo izvrševanje, po mnenju komisije namreč nikakor ne more prispevati k učinkovitejšemu in kvalitetnejšemu delu inšpektorata.

* * *

Za poročevalca je bil določen član komisije Alojz Kovšca.

Predsednik komisije
Boris Šuštaršič, l. r.